

การพยาบาลเฉพาะทาง

สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม

Program of Nursing Specialty in Perioperative Nursing

จัดโดย

งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด ภารกิจด้านการพยาบาล

โรงพยาบาลราชวิถี

และ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกทม

หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม

(Program of Nursing Specialty in Perioperative Nursing)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : การพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม

ภาษาอังกฤษ : Program of Nursing Specialty in Perioperative Nursing

ชื่อประกาศนียบัตร

ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม
(Certificate of Nursing Specialty in Perioperative Nursing : NSP)

ชื่อย่อ : ป. การพยาบาลเฉพาะทางปริศัลยกรรม
(Cert. of NSP)

หลักการและเหตุผล

จากยุทธศาสตร์ชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ที่มีเป้าหมายให้ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุขประเด็นตัวชี้วัดด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คือ “การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญาและสังคม โดยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย สนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดีและการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่” นั้น กระทรวงสาธารณสุขจึงปฏิรูประบบบริการสุขภาพภาครัฐ ให้ประชาชนเข้ารับบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมทั้งในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ ระดับทุติยภูมิ และระดับตติยภูมิ โดยมีการเข้าถึงทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการวินิจฉัยและการรักษาที่ทันสมัย ทำให้ผู้รับบริการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

งานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด การกิจด้านการพยาบาล โรงพยาบาลราชวิถี ได้ตระหนักความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพพยาบาลปริศัลยกรรมทั่วทุกเขตบริการสุขภาพ ให้มีองค์ความรู้ทั้งด้านทฤษฎี มีทักษะและความชำนาญในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงเฉพาะสาขา มีความสามารถในการบริหารจัดการช่วยเหลือทีมผ่าตัด ให้ดำเนินงานอย่างราบรื่น สามารถป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤต ให้ผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดได้รับความปลอดภัยตามมาตรฐานวิชาชีพ ช่วยลดปัญหาการส่งต่อผู้ป่วยและลดระยะเวลาการรอคอยการผ่าตัด ดังนั้นงานการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดจึงร่วมกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จัดทำหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม และได้ดำเนินการเปิดโครงการอบรมอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา รวมเปิดอบรมจำนวน ๒๒ รุ่น มีผู้สำเร็จการอบรมแล้วทั้งสิ้น ๙๕๕ คน ผู้สำเร็จการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปดำเนินการให้บริการผ่าตัดเฉพาะสาขาร่วมกับทีมในหลายสถาบัน นับเป็นประโยชน์สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ สาขาการพยาบาลปริศัลยกรรม ให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการพยาบาลผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดและตรวจรักษาพิเศษด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง สามารถให้การพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ครอบคลุมทุกระยะการผ่าตัด ประยุกต์ใช้ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนในภาวะวิกฤติ ใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแล สร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันฟื้นฟูสภาพ ตลอดจนส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว มีทักษะในการใช้เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง เฉพาะสาขาในการผ่าตัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสานงานเพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์เฉพาะ เมื่อสิ้นสุดการอบรม ผู้เข้าอบรมสามารถ

๑. อธิบายบทบาทพยาบาลปริศัลยกรรม ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริการด้านสุขภาพทุกมิติ เพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการพยาบาลปริศัลยกรรม ครอบคลุมทั้งในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังการผ่าตัด

๒. อธิบายกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา พยาธิวิทยาของโรค และกระบวนการพยาบาลปริศัลยกรรม ได้อย่างถูกต้อง

๓. ประเมินภาวะสุขภาพ วินิจฉัย และตัดสินใจทางคลินิกได้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จากการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การวินิจฉัย การตรวจพิเศษต่างๆ และแผนการรักษา

๔. ประเมินอาการเปลี่ยนแปลงและระบุปัญหาของผู้ที่มารับการผ่าตัดได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้การพยาบาล และแก้ไขภาวะวิกฤตที่คุกคามชีวิตผู้ป่วยในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด และสามารถปฏิบัติการช่วยชีวิตขั้นสูงร่วมกับทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกระยะการผ่าตัด

๕. วางแผนและปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัด และหลังผ่าตัด ในการผ่าตัดที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือการผ่าตัดที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งต้องให้การดูแลเป็นพิเศษได้อย่างถูกต้อง ตามมาตรฐานวิชาชีพ

๖. นำหลักฐานเชิงประจักษ์ ผลงานการวิจัย มาพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลปริศัลยกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. บริหารความเสี่ยงในห้องผ่าตัดได้อย่างเหมาะสม และสามารถปฏิบัติการป้องกัน แก้ไขปัญหาอุปสรรค ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในห้องผ่าตัด ป้องกันความเสี่ยงจากการบาดเจ็บอันเนื่องมาจากการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การผ่าตัด หรือการจัดทำเพื่อการผ่าตัด ในสถานการณ์จริงได้

๘. เตรียมเครื่องมือและทดสอบประสิทธิภาพความพร้อมใช้งานของเครื่องมือเทคโนโลยีขั้นสูงได้ถูกต้อง

โครงสร้างของหลักสูตร

๑. ระยะเวลาการศึกษาอบรม	๑๖	สัปดาห์
๒. จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรรวม	๑๖	หน่วยกิต
๓. โครงสร้างหลักสูตร		
ภาคทฤษฎี	๑๑	หน่วยกิต
ภาคปฏิบัติ	๕	หน่วยกิต
๔. รายวิชาในหลักสูตร		
วิชาแกน		
NSP ๑ วิชานโยบายระบบสุขภาพและบทบาทพยาบาล (National Health Policy & Nurse's Role)	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
วิชาบังคับ		
NSP ๒ วิชาการประเมินภาวะสุขภาพขั้นสูงในผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด (Advanced Health Assessment in Perioperative patients)	๒ (๑-๒-๓)	หน่วยกิต
วิชาความรู้ ความชำนาญเฉพาะสาขา		
NSP ๓ วิชาการพยาบาลปริศัลยกรรม ๑ (Perioperative Nursing ๑)	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
NSP ๔ วิชาการพยาบาลปริศัลยกรรม ๒ (Perioperative Nursing ๒)	๓ (๓-๐-๖)	หน่วยกิต
NSP ๕ วิชาประเด็นและแนวโน้มในการพยาบาลปริศัลยกรรม (Issues and Trends in Perioperative Nursing)	๒ (๒-๐-๔)	หน่วยกิต
NSP ๖ วิชาปฏิบัติการพยาบาลปริศัลยกรรม ๑ (Perioperative Nursing Practicum ๑)	๒ (๐-๘-๐)	หน่วยกิต
NSP ๗ วิชาปฏิบัติการพยาบาลปริศัลยกรรม ๒ (Perioperative Nursing Practicum ๒)	๓ (๐-๑๒-๐)	หน่วยกิต

การประเมินผลตลอดหลักสูตร

๑. ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีระยะเวลาศึกษาอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีระยะเวลาการฝึกภาคปฏิบัติ ไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ชั่วโมง
๓. ผู้เข้ารับการอบรมต้องได้เกรดเฉลี่ยทุกวิชา ไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ และเกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า ๒.๕

วิชานโยบายระบบสุขภาพและบทบาทพยาบาล ๒ (๒-๐-๔) หน่วยกิต

(NSP ๑ National Health Policy and Nurse's Role)

ลักษณะวิชา

นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ระบบสุขภาพ ระบบบริการสาธารณสุข ระบบและนโยบายสาธารณสุขกับการประกันคุณภาพบริการสุขภาพ เศรษฐศาสตร์สุขภาพ บทบาทพยาบาล ปรึกษณ์กรรม การบริหารจัดการบริการในห้องผ่าตัด ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการพัฒนาองค์ความรู้ในการดูแล ผู้ที่มารับการผ่าตัด โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และการจัดการความรู้

การจัดการเรียนการสอน

๑. การบรรยาย
๒. การอภิปราย

การประเมินผล

๑. สอบข้อเขียน	๗๐ %
๒. รายงานการวิเคราะห์ระบบบริหารจัดการของห้องผ่าตัด	๓๐ %

วิชาการประเมินภาวะสุขภาพขั้นสูงในผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด ๒ (๑-๒-๓) หน่วยกิต

(NSP ๒ Advanced Health Assessment in Perioperative patients)

ลักษณะวิชา

แนวคิดและความสำคัญของการประเมินภาวะสุขภาพขั้นสูง การซักประวัติ การตรวจร่างกาย การตรวจจิต สังคม ของผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด และผู้ป่วยที่ได้รับยาระงับความรู้สึก การประเมินโรคร่วม การแปลผล ทางห้องปฏิบัติการ การตัดสินใจทางคลินิก และการบันทึกข้อมูลทางการพยาบาล

การจัดการเรียนการสอน

๑. บรรยาย
๒. สาธิตและสาธิตย้อนกลับ
๓. อภิปราย
๔. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การประเมินผล

๑. สอบข้อเขียน	๖๐ %
๒. สอบทักษะการตรวจร่างกายทุกระบบ	๔๐ %

วิชาการพยาบาลปริศัลยกรรม ๑   ๒ (๒-๐-๔) หน่วยกิต

(NSP ๓ Perioperative Nursing)

ลักษณะวิชา

แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการพยาบาลผู้ที่มารับการผ่าตัด การบริหารความเสี่ยง การควบคุมสิ่งแวดล้อมและการป้องกันการติดเชื้อในห้องผ่าตัด การดูแลผู้ป่วยวิกฤตในห้องผ่าตัด การดูแลผู้ป่วยที่เสียชีวิตในห้องผ่าตัดและญาติของผู้ป่วย การดูแลผู้ป่วยนอกที่มารับการผ่าตัด และการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดที่ต้องได้รับ การดูแลเป็นพิเศษ

การจัดการเรียนการสอน

๑. บรรยาย
๒. อภิปราย
๓. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การประเมินผล

๑. สอบข้อเขียน	๗๐ %
๒. รายงานการวิเคราะห์บทความวิชาการ เกี่ยวกับการพยาบาลปริศัลยกรรม	๓๐ %

วิชาการพยาบาลปริศัลยกรรม ๒   ๓ (๓-๐-๖) หน่วยกิต

(NSP ๔ Perioperative Nursing)

ลักษณะวิชา

บทบาทพยาบาลปริศัลยกรรม ในการดูแลผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดที่ย่างยากซับซ้อน มีความเสี่ยงสูงหรือในรายที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงทุกระยะการผ่าตัด มีการใช้นวัตกรรมการผ่าตัดในระบบต่างๆ และการปลูกถ่ายอวัยวะ การประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผ่าตัดที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง

การจัดการเรียนการสอน

๑. บรรยาย
๒. อภิปราย
๓. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การประเมินผล

๑. สอบข้อเขียน	๗๐ %
๒. รายงานการดูแลผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง	๓๐ %

วิชาประเด็นและแนวโน้มในการพยาบาลปริศัลยกรรม ๒ (๒-๐-๔) หน่วยกิต
(NSP ๕ Issues and Trends in Perioperative Nursing)

ลักษณะวิชา

ประเด็นและแนวโน้มที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติการพยาบาลปริศัลยกรรม และระบบสุขภาพ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการพยาบาลปริศัลยกรรม หลักฐานเชิงประจักษ์ จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลปริศัลยกรรม

การจัดการเรียนการสอน

๑. บรรยาย
๒. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
๓. การสัมมนา

การประเมินผล

๑. ภาระงานการสัมมนา

- บทบาทผู้นำสัมมนา	๔๐ %
- บทบาทผู้ร่วมสัมมนา	๒๐ %
๒. รายงานการสัมมนา ๔๐ %

วิชาปฏิบัติการพยาบาลปริศัลยกรรม ๑ ๒ (๐-๘-๐) หน่วยกิต
(NSP ๖ Perioperative Nursing Practicum ๑)

ลักษณะวิชา

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมในผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดและครอบครัว ทั้งผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก ที่ครอบคลุมทุกระยะการผ่าตัดโดยใช้กระบวนการพยาบาล การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด การบริหารความเสี่ยง การควบคุมสิ่งแวดล้อมและการป้องกันการติดเชื้อในห้องผ่าตัด ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤตในห้องผ่าตัด ผู้ป่วยนอกที่มารับการผ่าตัด ผู้ป่วยผ่าตัดที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษและฝึกปฏิบัติทักษะการช่วยชีวิตขั้นสูง

การจัดการเรียนการสอน ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสาขาที่เลือกสรร

๑. การเยี่ยมผู้ป่วยโดยใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะสุขภาพ และวางแผนการพยาบาล อย่างน้อย ๓ ราย
๒. เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับใช้ในการผ่าตัด และส่งเครื่องมืออย่างน้อย ๑๕ ราย
๓. ประชุมปรึกษาทางการพยาบาลผู้ป่วยรายกรณี (Pre-post conference) จากการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดและหลังผ่าตัด

๔. บริหารจัดการระบบงานบริการผ่าตัด สำหรับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด ทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยที่รับไว้ในโรงพยาบาล ผู้ป่วยที่ได้รับการวางแผนผ่าตัดล่วงหน้าและที่ไม่ได้วางแผน ผู้ป่วยฉุกเฉินที่ต้องได้รับการผ่าตัดด่วน จำนวน ๑๐ ราย
๕. การศึกษาดูงาน ด้าน
  ๑. การพยาบาลผู้ป่วยเด็ก จากสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ๑ วัน
  ๒. การบริหารจัดการห้องผ่าตัด ของโรงพยาบาลเอกชน ๔ ชั่วโมง
  ๓. การบริหารจัดการห้องผ่าตัด ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทาง สถาบันสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ๔ ชั่วโมง
  ๔. การฝึกทักษะการช่วยชีวิตขั้นสูง ในสถานการณ์จำลอง ๑ วัน

การประเมินผล

๑. การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้องผ่าตัด	๗๐ %
๒. การวางแผนการพยาบาล	๒๐ %
๓. รายงานการศึกษาดูงานและการนำเสนอ	๑๐ %
๔. ทักษะการช่วยชีวิตขั้นสูง	ผ่าน

วิชาปฏิบัติการพยาบาลปริศัลยกรรม ๒ ๓ (๐-๑๒-๐) หน่วยกิต

(NSP ๗ Perioperative Nursing Practicum ๒)

ลักษณะวิชา

ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดแบบองค์รวม ในรายที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อน และในรายที่ต้องใช้เครื่องมือเทคโนโลยีขั้นสูง ในหน่วยผ่าตัดที่เลือกสรร และการปลูกถ่ายอวัยวะ การประเมินประสิทธิภาพเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผ่าตัดที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง

การจัดการเรียนการสอน ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสาขาที่เลือกสรร

๑. เยี่ยมผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดยุ่งยากซับซ้อน หรือต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นรายกรณี โดยใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อประเมินภาวะสุขภาพและวางแผนการพยาบาล อย่างน้อย ๓ ราย
๒. ประชุมปรึกษาทางการพยาบาลผู้ป่วยรายกรณี (Pre-post conference) จากการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดและหลังการผ่าตัด
๓. เตรียมและส่งเครื่องมือเทคโนโลยีขั้นสูง จำนวน ๕ ราย
๔. ทำหน้าที่เป็นพยาบาลช่วยเหลือทีมผ่าตัด ในผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน จำนวน ๕ ราย
๕. ฝึกทักษะการตรวจสอบประสิทธิภาพความพร้อมใช้งาน การแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะใช้งาน การเคลื่อนย้ายและการดูแลรักษาเครื่องมือผ่าตัดที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง จำนวน ๕ ครั้ง
๖. ทำรายงานกลุ่มและนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษาผู้ป่วย ที่มารับการผ่าตัดยุ่งยากซับซ้อน หรือในรายที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ๑ ฉบับ

การประเมินผล

๑. การปฏิบัติการพยาบาล	๗๐ %
๒. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	๑๕ %
๓. การนำเสนอรายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	๑๐ %
๔. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกรณีศึกษา	๕ %